

Memo

aan: Commissie Infrastructuur en Waterstaat
van: Robbert den Hartog, namens RUD Utrecht
datum: 10 december 2019
onderwerp: Input rondetafelgesprek PFAS 11 december 2019

Samenvatting

Dit memo is bedoeld als input voor het rondetafelgesprek van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 11 december 2019. We geven hierin aan wat de RUD Utrecht heeft gedaan aan de PFAS-problematiek en wat de vragen en bevindingen zijn wat betreft het huidige tijdelijk handelingskader. We sluiten af met een korte beschouwing over het vervolgtraject.

Rol RUD Utrecht

De RUD (Regionale Uitvoeringsdienst) Utrecht voert vergunningverlenings-, handhavings- en adviestaken uit in het kader van de Wet bodembescherming (saneringen en bodemrisico's) en Besluit bodemkwaliteit (grondverzet en bodemkwaliteit) voor de provincie Utrecht en de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht en Woudenberg. Hiermee zijn wij direct betrokken bij de problematiek rondom PFAS.

Voorgeschiedenis

In mei 2018 zijn wij geïnformeerd door de Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid (OZHZ) over het onderzoek en volgend daarop een handelingskader (d.d. 13 juni 2018) naar het voorkomen van PFOA-depositie in hun beheergebied. OZHZ bracht naar aanleiding van hun handelingskader een verwachtingenkaart uit waarop stond aangegeven dat er mogelijk PFOA in het zuidwesten van de provincie Utrecht aanwezig zou kunnen zijn. Deze informatie hebben wij gedeeld met onze opdrachtgevers met als advies hier onderzoek naar uit te laten voeren om eventuele risico's in beeld te brengen en een knelpunt in het grondverzet te voorkomen.

In het voorjaar van 2019 kregen wij steeds meer signalen vanuit de grondbranche en adviesbureaus dat er last werd ondervonden van de onduidelijkheid met betrekking tot de onderzoeksplicht naar PFAS in de hele regio. Hierdoor werden toepassingen de ene keer wel toegestaan en de andere keer niet. Naar aanleiding hiervan hebben wij samen met de Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU) tijdelijke regionale richtlijnen opgesteld met betrekking tot de onderzoeksplicht (geen nieuw beleid maar een invulling van de geldende wet- en regelgeving). De kaart die ten grondslag lag aan deze richtlijnen hebben wij op 5 juni 2019 gepubliceerd samen met het gebiedsspecifieke beleid waar enkele gemeenten reeds voor gekozen hadden.

Op 8 juli 2019 werd vervolgens het eerste tijdelijke handelingskader (THK) PFAS door de Staatsecretaris verstuurd aan de Tweede Kamer. Hierop is door ons eind juli 2019 een overleg geïnitieerd in samenwerking met de grondbranche om onduidelijkheden over het tijdelijke handelingskader zoveel mogelijk op te lossen en vragen te beantwoorden. Hierbij waren vertegenwoordigers van grondbanken, grondreinigers, waterschappen, omgevingsdiensten, provincie en Bodem+ aanwezig.

In opdracht van de provincie Utrecht is de RUD Utrecht, samen met de ODRU, medio september een project gestart om de achtergrondwaarden voor de hele provincie in kaart te brengen en hiermee bestaande knelpunten als gevolg van het THK zoveel mogelijk te kunnen oplossen. Deze

achtergrondwaarden worden voorgelegd aan de gemeenten met de vraag om deze vast te stellen zodat bij toepassing van grond de ontvangende bodem niet meer onderzocht hoeft te worden. Sinds 1 december geldt inmiddels het huidige (tweede) landelijke tijdelijke handelingskader PFAS. De RUD Utrecht is aangesloten bij de regionale werksessies in de provincies die zijn geïnitieerd door het ministerie om het grondverzet weer op gang te helpen. Daarnaast participeren wij in het consortium dat uitvoering geeft aan de tender van het Uitvoeringsprogramma met als doel een advies op te stellen over hoe om te gaan met opkomende en/of nieuwe stoffen in het milieu.

Vragen en bevindingen wat betreft het huidige THK

- Het THK geeft aan dat grond en baggerspecie boven de maximale waarden PFOS 3 µg/kg d.s, PFOA 7 µg/kg d.s, GenX 3 µg/kg d.s, andere PFAS 3 µg/kg d.s. (3-7-3-3) opgeslagen, gereinigd of gestort moet worden. Bij de inrichtingen waar dit gebeurt, komt afvalwater vrij uit het materiaal. Dit water wordt vervolgens geloosd. Er zijn echter geen lozingseisen voor afvalwater geformuleerd. Vanuit zorgplicht zou de maximaal toegestane waarden in het geloosde water 0,0 moeten zijn voor niet-genormeerde stoffen. Maar ondertussen wordt er nog steeds vanuit de inrichtingen geloosd op RWZI's of oppervlaktewater. Dit issue bestaat al van voor het huidige THK.
- Het THK biedt geen oplossingen voor grondverzet in de probleemgebieden waar een overschrijding op de maximale achtergrondwaarden (3-7-3-3) wordt aangetroffen (zonder dat er gebiedsspecifiek beleid is vastgesteld). Deze grond wordt hiermee niet-toepasbaar en dus niet herbruikbaar.
- Het THK spreekt over een belaste laag van 0 tot 1 meter onder maaiveld. Het is niet duidelijk of en wanneer de laag dieper dan 1 meter onderzocht moet worden.
- Het THK maakt handhaving op ontgraving en toepassingen moeilijker omdat de gebruikte onderzoeksprotocollen hierop niet zijn aangepast. Het is niet duidelijk hoe de achtergrondwaarde van een ontvangend perceel vastgesteld moet worden. Telt bijvoorbeeld de hoogste of laagste of gemiddelde waarde? Is er onderscheid in boven- en ondergrond? Mag je boven- en ondergrond middelen of moet je apart ontgraven?
- Het THK biedt ook geen duidelijk over in-situ partijkeuringen. Moet er voor de bovenste meter een aparte keuring vooraf worden gedaan als er dieper dan een meter wordt ontgraven?

Afsluitend

Het is positief dat er vanuit het ministerie meer duidelijkheid wordt verschaft in het huidige THK. Vanuit onze ervaring zien we dat het belangrijk is om met alle betrokken partijen in overleg te blijven. We zijn dan ook blij met de mogelijkheid om ook op landelijk niveau mee te kunnen praten. De meest recente versie van het THK is wat ons betreft een startpunt dat de komende tijd verder uitgewerkt moet worden, zodat het als werkdocument steeds beter kan gaan functioneren. We zien hierin een belangrijke rol voor gemeenten en provincies, met ondersteuning van de uitvoeringsdiensten en omgevingsdiensten. Een belangrijke vervolgstap vanuit het ministerie is wat de RUD Utrecht betreft het vaststellen van landelijke lozingsnormen voor afvalwater.